

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících možností je napsána pravopisně správně?

- A) Během několika let se jeho pěvecký talent mimořádně **rozvynul**.
 B) Žádný z mých zletilých synovců neoplýval příliš velkým bohatstvím.
 C) Přítomnost vlků neomylně poznají **bíložravci**, kteří obývají travnaté stepi.
 D) Poblíž jezu v horské bystřině plavali hbití pstruzi, které jsme chytali na **třpitku**.

Zdůvodnění

- Sloveso *rozvynout* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Podstatné jméno *býložravec* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *bylina*.
- Podstatné jméno *třpytka* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *třpytit se*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–6

<p>(1) Četl jsem verše Vrchlického,
když náhle po knize
pavouk mi leze beze všeho.
„Maminko, zab ho, bojím se ho!“
„Proč? Nosí peníze.“</p> <p>(2) A pavoučka jsme nezabili.
Kde však byl jaký kout,
pavouci sít nám zavěsili.
Musili jsme ji každou chvíli
smetákem odtrhnout.</p> | <p>(3) Ač od těch dob je nevyháním,
jsem věčně bez peněz.
Co kdyby – vzdechnu s pousmáním
a laskavě se dívám za ním,
pavoučku, klidně lez.</p> <p>(4) Až tuhle! Mezi dvěma klasy,
když po dešti jsem šel,
spatřil jsem sít. To bylo krásy!
A tolik stříbra nikdy asi
jsem už pak neviděl.</p> |
|---|--|

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

2 O které z následujících možností se ve výchozím textu nepíše?

- A) o obvinění ze zabití živočicha
 B) o častém odstraňování pavučiny
 C) o pověře spojované s pavoukem
 D) o četbě poezie od českého autora

Zdůvodnění

Pravdivost možností B), C) a D) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou. O možnosti A) se v textu prokazatelně nepíše.

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
3.1 Výchozí text je balada.	☐	☒
3.2 První sloka obsahuje celkem tři devítislabičné verše.	☒	☐
3.3 Ve čtvrté sloce se vyskytuje personifikace.	☐	☒
3.4 V každé sloce se rýmuje první verš se třetím a čtvrtým veršem.	☒	☐

Zdůvodnění

- 3.1 – nepravdivé tvrzení → balada je lyrickoepická báseň, která je obvykle ponurá a jejíž děj obvykle spěje k tragickému závěru – tyto znaky však text nevykazuje
- 3.2 – pravdivé tvrzení → první sloka se skládá z pěti veršů: první verš, třetí verš a čtvrtý verš jsou devítislabičné, druhý verš a pátý verš jsou šestislabičné
- 3.3 – nepravdivé tvrzení → personifikace (tj. básnický prostředek, který je založen na tom, že se lidská činnost přisuzuje zvířeti, rostlině nebo věci, např. *mráz pokreslil všechny okenní tabulky*) se ve čtvrté sloce nevyskytuje
- 3.4 – pravdivé tvrzení → v každé sloce se rýmuje první verš se třetím a čtvrtým veršem: *Četl jsem verše Vrchlického × pavouk mi leze beze všeho × „Maminko, zab ho, bojím se ho!“; A pavoučka jsme nezabili × pavouci síť nám zavěsili × Musili jsme ji každou chvíli; Ač od těch dob je nevyháním × Co kdyby – vzdechnu s pousmáním × a laskavě se dívám za ním; Až tuhle! Mezi dvěma klasy × spatřil jsem síť. To bylo krásy × A tolik stříbra nikdy asi*

1 bod

4 Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam úseku tučně vyznačeného ve výchozím textu?

- A) Stále si lžu do kapsy.
B) Často to mám v kapse.
C) Často se praštím přes kapsu.
 D) Stále mám hluboko do kapsy.

Zdůvodnění

Ustálené slovní spojení *mám hluboko do kapsy* znamená *mám málo peněz*, možnost D) tedy nejlépe vystihuje význam posuzovaného úseku výchozího textu (*jsem věčně bez peněz*).

1 bod

5 Ve které z následujících možností je mezi prvním a druhým slovem stejný významový vztah jako mezi slovy *klas – zrnko*?

První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici *klas – zrnko*.

- A) kniha – stránka
B) peníze – banka
C) smeták – prach
D) kout – místnost

Zdůvodnění

V možnosti A) je mezi prvním a druhým slovem stejný významový vztah jako mezi slovy *klas – zrnko*: slovo *klas* označuje celek a slovo *zrnko* označuje část tohoto celku (*klas má zrnka*); slovo *kniha* označuje celek a slovo *stránka* označuje část tohoto celku (*kniha má stránky*).

V možnostech B), C) a D) jsou mezi dvojicemi jiné významové vztahy:

- slovo *peníze* označuje věc, kterou se platí, slovo *banka* označuje nějaký peněžní ústav → *banka* není součástí *peněz*;
- slovo *smeták* označuje věc používanou při úklidu, slovo *prach* označuje malé části hmoty, které se usazují jako nečistota → *prach* není součástí *smetáku*;
- slovo *kout* označuje roh *místnosti* → *roh* je tedy součástí *místnosti*, nikoli naopak.

6

6.1 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem **DÍVAT SE** a zároveň se skloňuje podle vzoru **MĚSTO**.

6.2 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem **KRÁSA** a zároveň se skloňuje podle vzoru **MUŽ**.

(Slova *dívat se* a *krása* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

Řešení

6.1 – divadlo, diváctvo

6.2 – krasavec

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Učitelov* prosby vyslyšel* alespoň někteří rodiče, za vybrané peníze se zaplatí jednomu žákov* výlohy spojené s lyžařským kurzem.

(CZVV)

1 bod

7 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *i/y* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *i/y* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) y – i – i
- B) i – y – i
- C) y – i – y
- D) i – y – y

Zdůvodnění

- Slovo *učitelovy* je přídavné jméno přivlastňovací, které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*prosby*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského životného v čísle množném (*rodiče*), v koncovce přičestí činného musí být *-i* (*vyslyšeli*).
- Slovo *žákoví* je tvar podstatného jména *žák*, které se skloňuje podle vzoru *pán* a ve 3. pádě čísla jednotného má koncovku *-ovi* (*pánovi – žákovi*).

8 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A) Když jim Škuta podávala kus masa, obě jen pokrčily nosíky a odešly. K ohništi si přisedl rychlonohý Zajíc.

B) Zkoumali nasliněným prstem, z které strany vane vítr, dobře se ukrývali a tiše se plížili. Když se někomu povedlo figurku zubra zasáhnout, zazněl radostný pokřik.

C) Tlupa hodovala dva celé dny. Jedlíci už nemohou ani žvýkat, bolí je čelisti. Kolem ohně sedí ženy a upravují zbývající maso. Dvě mladé dívky přinesly k ohništi chrastí.

D) Ani on nepřijal od Škuty voňavou pečínku. Nikdo v tlupě již nestál o maso, všichni jsou sytí. Většina mužů se líně rozvaluje na trávě.

E) Děti jsou ale čilejší než oni. Uplácaly z hlíny figurku zubra, odnesly ji kousek za tábor a tam podnikly na zubra hon. Chlapci při hře věrně napodobovali všechny dovednosti, které znali od dospělých lovců.

(E. Štorch, *Lovci mamutů*, upraveno)

8.1 _____

8.2 _____

8.3 _____

8.4 _____

8.5 _____

Řešení

8.1 – C)

8.2 – A)

8.3 – D)

8.4 – E)

8.5 – B)

C) Tlupa hodovala dva celé dny. Jedlíci už nemohou ani žvýkat, bolí je čelisti. Kolem ohně sedí ženy a upravují zbývající maso. Dvě mladé dívky přinesly k ohništi chrastí. **A)** Když jim Škuta podávala kus masa, obě jen pokrčily nosíky a odešly. K ohništi si přisedl rychlonohý Zajíc. **D)** Ani on nepřijal od Škuty voňavou pečínku. Nikdo v tlupě již nestál o maso, všichni jsou sytí. Většina mužů se líně rozvaluje na trávě. **E)** Děti jsou ale čilejší než oni. Uplácaly z hlíny figurku zubra, odnesly ji kousek za tábor a tam podnikly na zubra hon. Chlapci při hře věrně napodobovali všechny dovednosti, které znali od dospělých lovců. **B)** Zkoumali nasliněným prstem, z které strany vane vítr, dobře se ukrývali a tiše se plížili. Když se někomu povedlo figurku zubra zasáhnout, zazněl radostný pokřik.

9 Přiřadte k jednotlivým souvětím (9.1–9.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 9.1 Až se vrátí, řeknu mu otevřeně, co si myslím o tom, že se nezastal svého přítele. _____
- 9.2 Přestože jsem netušil, jestli strýc přijede, uvařil jsem jahodové knedlíky, které má rád. _____
- 9.3 Věděli, na co se musí připravit, když budou bojovat nejen na souši, ale také na moři. _____
- 9.4 Jakmile se vrátil, začala kočka zkoumat, zda se pro ni nenajde něco v tašce, přeplněné pamlsky. _____
- A) Souvětí se skládá ze tří vět, pouze první věta je hlavní.
B) Souvětí se skládá ze tří vět, pouze druhá věta je hlavní.
C) Souvětí se skládá ze tří vět, pouze třetí věta je hlavní.
D) Souvětí se skládá ze čtyř vět, pouze první věta je hlavní.
E) Souvětí se skládá ze čtyř vět, pouze druhá věta je hlavní.
F) Souvětí se skládá ze čtyř vět, pouze třetí věta je hlavní.

Zdůvodnění

9.1 – E)

Větný celek obsahuje čtyři slovesa v určitém tvaru (*vrátí se, řeknu, myslím si, nezastal se*) → souvětí se skládá ze čtyř vět, pouze druhá věta (*řeknu mu otevřeně*) je hlavní.

9.2 – F)

Větný celek obsahuje čtyři slovesa v určitém tvaru (*netušil jsem, přijede, uvařil jsem, má*) → souvětí se skládá ze čtyř vět, pouze třetí věta (*uvařil jsem jahodové knedlíky*) je hlavní.

9.3 – A)

Větný celek obsahuje tři slovesa v určitém tvaru (*věděli, musí, budou bojovat*) → souvětí se skládá ze tří vět, pouze první věta (*věděli*) je hlavní.

9.4 – B)

Větný celek obsahuje tři slovesa v určitém tvaru (*vrátil se, začala, nenajde se*) → souvětí se skládá ze tří vět, pouze druhá věta (*začala kočka zkoumat*) je hlavní.

Žádné z posuzovaných souvětí neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

V zaměstnání bohužel nedali tátovi dovolenou. Děda mi ale **slíbyl**, že na výlet se mnou pojede on.

Vstávali jsme brzy a vyjeli prvním ranním vlakem. Míjeli jsme zpustlé vinice, zapadlé vísky i pískovcové skály. Na konečné stanici jsme vystoupili a zamířili k lesu. Na světlých mýtinách jsme našli hříby a bedly, na jednom z temnějších míst jsem objevil **jelenní** parohy. Po **setmnění** jsme v tábořišti rozdělali oheň. Jeho plamínky se rozzářily pod hvězdami posetou oblohou. Děda mi vykládal úžasné příběhy z dětství.

Přestože jsme nebyli ubytovaní v **přepichovém** hotelu, ale spali jsme v obyčejném stanu, na tuto výpravu jsem nikdy nezapomněl. Bylo to skvělé dobrodružství.

(CZVV)

max. 4 body

10 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Sloveso *slíbit* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Od podstatných jmen označujících zvířata se tvoří přídavná jména pomocí přípony *-í* (např. *ryba* → *ryb-í*). Slovo *jelenní* je tímto způsobem odvozeno od slova *jelen* (*jelen-í*).
- Podstatné jméno *setmnění* je odvozené od slovesa *setmít se*, obě tato slova jsou příbuzná se slovem *tma*.
- Přídavné jméno *přepychový* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *pýcha*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 11–16

TEXT 1

(1) Vnímání času mělo na lidstvo vliv pravděpodobně již od počátků vývoje lidského druhu na Zemi. Lidé se odedávna snažili čas popsat a hlavně měřit. Dějiny časoměrných přístrojů jsou zajímavé. Pro měření času naši předci zpočátku využívali to, co je obklopovalo – vodu, zemi i slunce. **Odkapávání** kapek vody odpočítávaly čas vodní hodiny, v hodinách pískových se zase odsypával písek. Podstatou slunečních hodin je **přímá** souvislost mezi délkou stínu a polohou slunce na obloze.

Nejstarším typem slunečních hodin byl zřejmě dřevěný kolík zaražený kolmo do země. Délka jeho stínu přibližně určovala části dnů. Poprvé byl den rozdělen na 24 úseků, což je dělení dne **užívané** dodnes, nejspíše ve starověké Mezopotámii.

Sluneční hodiny se vyvíjely, změnily se i materiály, z nichž se vyráběly různé typy těchto hodin. Například ve starém Egyptě se přešlo od dřevěných kolíků k obeliskům, což jsou kamenné sloupy **zuzující** se směrem vzhůru. Obelisky ale nesloužily jen k měření času, vyjadřovaly i úctu k egyptskému bohu Slunce. Egyptské obelisky je dosud možné vidět nejen v egyptském Karnaku, ale i na dalších volně **přístupných** místech, kam byly z Egypta dopraveny, např. na náměstí sv. Petra v italském Římě.

(2) Později vznikly přenosné modely slunečních hodin vyráběné z kamene a dalších materiálů. Díky jednoduché konstrukci i poměrně **přesnému** měření času byly sluneční hodiny oblíbené. V 16. a 17. století fungování těchto hodin zkoumali přední evropští matematici. Jejich poznatky **potevřely** dveře dalším objevům. Dnes měříme čas pomocí moderních **technologií**, sluneční hodiny jsou ale stále nejrozšířenějším elementárním časoměrným přístrojem. Doufejme, že si je oblíbí i **příští** generace.

(www.presny-cas-online.cz, upraveno)

TEXT 2

Podstatná jména pomnožná mají pouze tvary množného čísla a označují jimi jak jednu věc, tak více věcí, např. *jedny housle hrály krásně* × *dvoje housle hrály krásně*.

(CZVV)

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
11.1 Teprve zájem matematiků o sluneční hodiny způsobil, že od 16. století začaly hodiny tohoto typu měřit čas přesně.	☐	☒
11.2 Všechny přenosné modely slunečních hodin byly vyrobeny ze stejného materiálu jako obelisky ve starém Egyptě.	☐	☒
11.3 Princip fungování jednoho časoměrného zařízení spočíval v odpočítávání času pomocí různých délek dřevěných kolíků.	☐	☒
11.4 Egyptské obelisky byly přivezeny do Itálie, aby tamější obyvatelé mohli jejich prostřednictvím uctívat egyptského boha Slunce.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

12 Vypište z druhé části TEXTU 1 všechna příslovce.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

později, poměrně, dnes, stále

1 bod

13 Která z následujících informací je v TEXTU 1 předkládána čtenářům jako jednoznačný fakt?

- A) informace o tom, odkdy byli lidé na Zemi ovlivněni vnímáním času
- B) informace o tom, kde se poprvé zavedlo dělení dne na čtyřiaadvacet částí
- C) informace o tom, čím byly v Egyptě nahrazeny dřevěné kolíky využívané k měření času
- D) informace o tom, co bylo nejstarším ukazatelem času na světě využívajícím polohu slunce

Zdůvodnění

Pouze informace uvedená v možnosti C) je v TEXTU 1 předkládána čtenářům jako fakt: *Například ve starém Egyptě se přešlo od dřevěných kolíků k obeliskům.*

Informace uvedené v možnostech A), B) a D) jsou v textu předkládány čtenářům jako domněnky:

- *Vnímání času mělo na lidstvo vliv pravděpodobně již od počátků vývoje lidského druhu na Zemi.*
- *Poprvé byl den rozdělen na 24 úseků, což je dělení dne užívané dodnes, nejspíše ve starověké Mezopotámii.*
- *Nejstarším typem slunečních hodin byl zřejmě dřevěný kolík zaražený kolmo do země.*

1 bod

14 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu TEXTU 1 považovat za synonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) přímá – rovná
- B) příští – budoucí
- C) přesnému – dochvilnému
- D) přístupných – pochopitelných

Zdůvodnění

- Slovo *přímý* se v textu vyskytuje ve slovním spojení *přímá souvislost*, které má význam *zcela jasná, zřejmá, bezprostřední, těsná souvislost*. Slova *přímý* a *rovný* v daném kontextu synonymy nejsou (*rovná souvislost mezi délkou stínu a polohou slunce na obloze*).
- Synonymem slova *přesný* je v kontextu textu např. slovo *spolehlivý* (*díky poměrně spolehlivému měření času*), slova *přesný* a *dochvilný* v daném kontextu synonymy nejsou (*díky poměrně dochvilnému měření času*).
- Slovo *přístupný* se v textu vyskytuje ve slovním spojení *volně přístupná místa*, které označuje *místa, k nimž je volný přístup*. Slova *přístupný* a *pochopitelný* v daném kontextu synonymy nejsou (*na dalších volně pochopitelných místech*).

15 Ve které z následujících možností je uvedena vhodná náhrada za slovo užitá v TEXTU 1 v chybném tvaru?

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 podtržena.)

- A) místo *zužující* má být *zužujícími*
- B) místo *užívané* má být *užívaného*
- C) místo *technologií* má být *technologiích*
- D) místo *odkapávání* má být *odkapáváním***

Zdůvodnění

Slovo *odkapávání* musí být v textu užito v 7. pádě (kým, čím odpočítávaly čas vodní hodiny?), náležitý tvar je tedy *odkapáváním*.

max. 2 body

16 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda obsahuje podstatné jméno pomnožné (A), nebo ne (N):

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

	A	N
16.1 <i>dějiny</i> časoměrných přístrojů jsou zajímavé	☒	☐
16.2 jejich poznatky pootevřely <i>dveře</i> dalším objevům	☒	☐
16.3 změnil se i materiály, z nichž se vyráběly různé typy	☐	☒
16.4 pro měření času naši předci zpočátku využívali to, co je obklopovalo	☐	☒

Řešení

Podstatná jména pomnožná jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 17–22

TEXT 1

(1) Na úbočí kopce se uvolnila suť a drobné kamínky se sypaly dolů. Vtom něco hbitě uskočilo za silný kmen borovice. Byl to určitě člověk. Vzpomněl jsem si na děsivá vyprávění o kanibalech a málem jsem strachy vykřikl. Neznámý se teď krčil za kamenem.

„Kdo jste?“ zavolal jsem.

Vstal a odpověděl chraplavým hlasem: „Nešťastný Ben Gunn. Tři roky jsem na tomto prokletém ostrově, tři roky jsem s žádným křesťanem nemluvil.“

Hovořil anglicky. Jak jsem zjistil později, pocházel z Anglie jako já. Pleť měl osmahlou od slunce a cáry starých plachet měl místo oblečení.

(2) „Já jsem Jim,“ představil jsem se. „Tři roky? Vy jste ztroskotal?“

„Ba ne, kamaráde, nechali mě samotného na ostrově.“

Slyšel jsem, že to je strašlivý trest, obvyklý u pirátů. Provinilce vysadí na pustém ostrově a s sebou mu dají jenom střelný prach a jednu kulku.

(3) „Od té doby se živím hlavně bobulemi,“ pokračoval.

„Pomozte mi najít mou loď,“ požádal jsem ho. „Pak dostanete jídla, co ***** ráčí. Taky vás můžeme vzít domů.“

Ben ztlumil hlas: „Díky, Jime, odměním se ti. Dobře poslouvej. Kdysi jsem sloužil na pirátské lodi a u tohoto ostrova jsme jednou přistáli. Kapitán Flint si vzal člun a odjel na ostrov ukrýt poklad. Doprovázelo ho šest námořníků. Já jsem se zbytkem pirátů čekal na Mrožovi – tak se jmenovala Flintova loď. Po týdnu se Flint vrátil. Sám. Těch šest bylo pod drnem, na věčnost je poslal sám Flint. Když po čase zemřel, já se na ostrov vrátil s jinou lodí. Přesvědčil jsem přátele, abychom se pokusili Flintův poklad najít. Hledání ale bylo marné. Po několika dnech mi všichni začali nadávat. Pak odpluli beze mě. Ať prý ten poklad najdu sám. A představ si, Jime, já ho vážně našel.“

(R. L. Stevenson, *Ostrov pokladů*, upraveno)

TEXT 2

Zpodstatnělé přídavné jméno má tvar přídavného jména, ale ve větě plní funkci podstatného jména, např. *učili jsme se o příbuzných jazycích* (přídavné jméno) × *navštívili jsme příbuzné* (zpodstatnělé přídavné jméno).

(CZVV)

1 bod

17 Vypište z první části TEXTU 1 zpodstatnělé přídavné jméno.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

Řešení

neznámý

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
18.1 Benn chtěl využít Jima, aby mu pomohl vrátit se na Mrože.	☐	☒
18.2 Kapitán Flint byl zodpovědný za smrt nejméně šesti námořníků.	☒	☐
18.3 Ben Gunn byl za svoje hříchy odsouzen k tříletému trestu, který si odpykává na ostrově.	☐	☒
18.4 Těsně před tím, než Mrož přistál u ostrova, bylo na jeho palubě minimálně devět osob.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Které z následujících slov je součástí českého ustáleného slovního spojení s významem v *libovolném množství*, a patří tedy na vynechané místo (***) v TEXTU 1?**

- A) ústa
- B) hrdlo
- C) břicho
- D) žaludek

Zdůvodnění

České ustálené slovní spojení s významem v *libovolném množství* je *co hrdlo ráčí*.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z TEXTU 1?

- A) Ben Gunn byl Jimovým krajanem.
- B) Ben se během pobytu na ostrově stal kanibalem.
- C) Ben tři roky odmítal mluvit s jakýmkoli křesťanem.
- D) Ben Gunn našel poklad s pomocí Flintových kamarádů.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládá následující úsek TEXTU 1: *Jak jsem zjistil později, pocházel z Anglie jako já*. Tvrzení uvedená v možnostech B), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

21 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje několikanásobný předmět?

(Posuzované úseky jsou v TEXTU 1 podtrženy.)

- A) sloužil na pirátské lodi a u tohoto ostrova
- B) na úbočí kopce se uvolnila suť a drobné kamínky
- C) s sebou mu dají jenom střelný prach a jednu kulku
- D) pleť měl osmahlou od slunce a cáry starých plachet

Zdůvodnění

Několikanásobný větný člen *prach a kulku* závisí na slovese *dají* (koho, co mu dají? – prach a kulku) → několikanásobný předmět. V ostatních posuzovaných úsecích se žádný několikanásobný větný člen nevyskytuje.

max. 3 body

22 Vypište ze třetí části TEXTU 1 tři slovesa, která jsou v textu užitá v rozkazovacím způsobu.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

pomozte, poslouvej, představ (si)

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
23.1 Na svazích údolí se vypínaly ztepilé duby, silnici lemovaly vysoké břízy.	☒	☐
23.2 Na polích jezdily vozy s pytly plnými obilí, které dozrálo minulý víkend.	☐	☒
23.3 Obyvatelé sídliště odmítli přispět svými penězi na výstavbu nové čističky.	☒	☐
23.4 Obě skupiny žáků utekly před učiteli do klikatých uliček starobylého města.	☒	☐

Zdůvodnění

Podstatné jméno *pytel* se skloňuje podle vzoru *stroj (se stroji – s pytlí)*.

max. 3 body

24 Přiřadte k jednotlivým větám (24.1–24.3) odpovídající tvrzení (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 24.1 Kopretiny a chrpy mám z květin nejraději. _____
- 24.2 Orel patří mezi dravé ptáky stejně jako sokol. _____
- 24.3 Nejoblíbenějším jídlem je pečivo, zejména pak rohlíky. _____

- A) Pro větu platí: první a druhé podstatné jméno jsou významově podřazené třetímu podstatnému jménu.
- B) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému a zároveň třetímu podstatnému jménu.
- C) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.
- D) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.
- E) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.

Zdůvodnění

24.1 – A)

Slovo *kopretina* a slovo *chrpa* jsou významově podřazené slovu *květina*.

24.2 – E)

Slovo *orel* je významově podřazené slovu *pták* a to je významově nadřazené slovu *sokol*.

24.3 – C)

Slovo *jídlo* je významově nadřazené slovu *pečivo* a to je významově nadřazené slovu *rohlík*.

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Ajaxův zápisník je akce, v níž se angažuje Policie ČR. **Během školního roku jsou žákům základních škol z Karlovarského kraje zadávány různé úkoly zaměřené na dopravní problematiku.** Za jejich splnění čeká děti odměna – zábavný Den s Ajaxem.

V roce 2017 oslavil Ajaxův zápisník již 7. výročí. Policisté se loni s dětmi setkali 15. června na sportovním hřišti v Karlových Varech. Na akci přijelo 452 dětí ze čtrnácti škol z celého kraje. Nejprve děti zhlédly cvičení policejních psů a napjatě sledovaly zadržení pachatele, který se vloupal do vozidla. Poté děti obcházely stanoviště s různými úkoly. Poznávaly dopravní značky nebo předváděly své znalosti povinného vybavení jízdního kola. Každé dítě si také vyzkoušelo chůzi s „opileckými“ brýlemi, které simulují změnu vidění ve stavu podnapilosti. **Na nejšikovnější děti čekaly různé sladkosti, knížky s dopravní tematikou a další dárky.**

Ze Dne s Ajaxem byli žáci nadšeni, akce vzbudila pozitivní ohlas i mezi pedagogy.

(www.policie.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Vypište z obou vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

Základní skladební dvojice z první věty: podmět = **úkoly**; přísudek = **jsou zadávány**.

Základní skladební dvojice z druhé věty: podmět = **sladkosti, knížky, dárky**; přísudek = **čekaly**.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Den s Ajaxem byl loni připraven pro 14 škol z Karlových Varů.
- B) Den s Ajaxem se již sedm let koná v Karlovarském kraji 15. června.
- C) Během Dne s Ajaxem děti s pomocí policistů procvičovaly jízdu na kole.
- D) Během Dne s Ajaxem děti získaly představu o jednom z následků podnapilosti.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a C) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzované výrazy jsou ve výchozím textu podtrženy.)

- A) Výraz *níž* může být použit někdy jako zájmeno, někdy jako příslovce.
- B) Výraz *každé* může být použit někdy jako přídavné jméno, někdy jako zájmeno.
- C) Výraz *mezi* může být použit někdy jako předložka, někdy jako podstatné jméno.
- D) Výraz *vybavení* může být použit někdy jako podstatné jméno, někdy jako přídavné jméno.

Zdůvodnění

- Výraz *níž*, který je v textu použit jako zájmeno, může být použit také jako tvar 2. stupně příslovce *nízko* a *nízce*, např. ve větě *Včera v noci klesla teplota ještě níž než předevčírem.*
- Výraz *každé* je vždy pouze zájmenem, nikoli přídavným jménem.
- Výraz *mezi*, který je v textu použit jako předložka, může být použit také jako podstatné jméno, např. ve větě *Děti z vesnice si hrály na mezi.*
- Výraz *vybavení*, který je v textu použit jako podstatné jméno, může být použit také jako přídavné jméno, např. ve větě *Profesionálně vybavení potápěči pátrali v řece po potopené motorce.*

1 bod

28 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) V nedaleké jeskyni našel bezpečný úkryt před nepřáteli a velkými šelmami.
- B) Zlobivý student ruší probíhající výuku hloupými a nemístnými poznámkami.
- C) V rámci smlouvy nabízím novým zákazníkům televizi s rozmanitými **programi**.
- D) Největší chloubou zoologické zahrady byly rozpustilé opičky s lysými hlavami.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *program* se skloňuje podle vzoru *hrad (s hrady – s programy)*.